

De mondelinge informatie in MURDER INCORPORATED

MURDER INCORPORATED vertelt het verhaal van het oprollen van een moordorganisatie. In het begin van de film lijkt Ferguson, de assistent van de officier van justitie, zijn onderzoek af te kunnen sluiten: hij beschikt over Rico als getuige tegen het brein achter de organisatie: Mendoza. Rico sterft echter en Ferguson is ten einde raad. Rico was zijn enige getuige en nu zal Mendoza wegens gebrek aan bewijs over zeven uur vrijgelaten moeten worden. Hij besluit in de resterende uren alle dossiers met betrekking tot Mendoza nog eens door te nemen.

De zaak begint met de aangifte van Duke Malloy. Hij heeft – onder dwang – zijn vriendin Nina Lombardo vermoord. Na deze bekentenis pleegt Duke zelfmoord. Degenen die hem tot deze moord aangezet hebben, worden opgespoord: Smiley is vermoord, Philadelphia zit in een inrichting en Big Babe wordt gearresteerd. Het wordt duidelijk dat Duke Malloy tot een bende behoorde die tegen betaling moorden pleegt en waarvan Rico de leider is. Door Duke's bekentenis is er paniek binnen de organisatie ontstaan en heeft Mendoza, de big boss achter de hele organisatie, de opdracht gegeven de bende van Rico uit de weg te ruimen. Rico weet als enige van de nog vrij rondlopende bendeleden hieraan te ontkomen. Hij neemt contact op met Ferguson en vertelt hem dat hij de enige is die tegen Mendoza kan getuigen. Hij wil dit doen als Ferguson hem de garantie geeft dat hij zelf niet op de elektrische stoel terecht komt. Rico is de enige – nog levende – getuige van de moord die Mendoza eigenhandig gepleegd heeft. De andere twee die dit zagen gebeuren, Toni en Angela Vetto, zijn vermoord. Nina Lombardo bleek de schuilnaam van Angela Vetto te zijn. Met Rico's dood lijkt het hele onderzoek van Ferguson voor niets te zijn geweest. Wanneer hij echter de band met de bekentenis van Rico nogmaals beluistert, valt hem plotseling iets op: Rico vertelt van de getuige Angela Vetto 'that girl staring at him with her big blue eyes'. Nina Lombardo had bruine ogen. Ferguson komt tot de conclusie dat het verkeerde meisje vermoord is en dat de echte Angela Vetto nog in leven en het kamergenootje van 'Nina Lombardo' moet zijn. Mendoza is – in zijn cel – op dezelfde ge-

dachte gekomen en weet twee leden van een andere bende van zijn organisatie op haar af te sturen. Ferguson redt Angela Vetto op het laatste nippertje uit hun handen en heeft weer een getuige.

Over trajecten in het algemeen is vaker geschreven, bijvoorbeeld in het *Versus*-nummer over 'het melodrama en Douglas Sirk' (0/1982) en het 'Film Noir'-nummer (3&4/1984). Er is echter zelden systematisch onderzoek naar gedaan. Voor onderzoek naar het traject is het namelijk

Begin plot: Ferguson verliest kroongetuige

noodzakelijk eerst de verhaalopbouw onder de loep te nemen, wat meestal nagelaten wordt. De verhaalopbouw kan via verschillende invalshoeken onderzocht worden. In dit artikel wordt de verhaalstrategie van *MURDER INCORPORATED* met behulp van het instrumentarium plot-story geanalyseerd, om vervolgens bij het traject van Ferguson uit te komen. De verhaalstrategie is immers niet vrijblijvend, maar heeft consequenties voor het verhaal. Dit ontspint zich rond de bekentenissen die tegenover Ferguson afgelegd worden. De gevolgde verhaalstrategie heeft nog diepergaande consequenties: *MURDER INCORPORATED* is geen verhaal over handelingen, maar over woorden!

Plot en story

Bordwell legt deze termen als volgt uit: 'Wanneer we naar een film kijken, zien we de gebeurtenissen niet altijd in chronologische volgorde, in de eigenlijke tijd of frequentie. De film kan gebeurtenissen die later plaatsvinden eerder tonen, en pas tegen het einde van de film kunnen we ontdekken dat bepaalde gebeurtenissen eerder plaatsvonden en die welke we eerder zagen, veroorzaakten. Bovendien kan de film dagen of jaren van de narratieve handeling weglaten. Tenslotte kunnen we dezelfde gebeurtenis verschillende keren zien, terwijl hij maar één keer plaatsvindt, of zien we een gebeurtenis slechts één keer terwijl we weten dat hij vaker plaatsvindt. Een verhaal heeft dus twee aspecten, die

we *plot* en *story* noemen. De *story* is de volgorde van de gebeurtenissen zoals ze in chronologische volgorde en verwachte duur plaatsvinden. Meestal worden de gebeurtenissen niet in hun exacte chronologische volgorde gepresenteerd; de volgorde waarin ze plaatsvinden in de film is hun *plot*-volgorde.¹

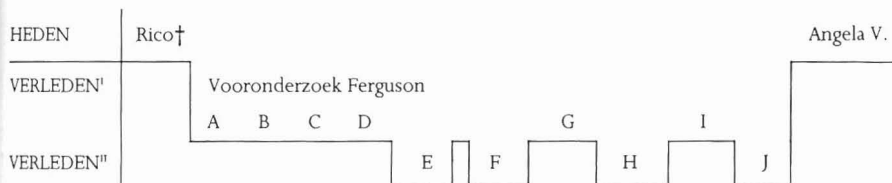
De ingreep van de *plot* op de *story*
Fergusons onderzoek in de film bestaat uit het – binnen een paar uur –

Begin *story*: Toni en Angela Vetto zien Mendoza (met Nico) een moord plegen

herlezen van de dossiers. Doordat zijn lezen visueel gemaakt wordt, krijgen we te maken met een binnen het verhaal ingebed verhaal: 'verlies kroongetuige Rico – vinden van nieuwe kroongetuige Angela Vetto'. Omdat dit ingebedde verhaal – Fergusons vooronderzoek – chronologisch aan de openingsscène van de film voorafgaat, spreken we van een *flash-back*, waardoor er twee tijden binnen het filmverhaal geïnstalleerd worden. In deze *flash-back* zitten bovendien weer vier kleinere *flash-backs*.

In schema gezet ziet dit er als volgt uit:

De letters geven de verschillende personages aan, zie p. 106.

1. D. Bordwell, *Film Art*. Londen 1978, p. 52. Zie hiervoor ook: Mieke Bal, *De theorie van vertellen en verhalen*. Purmerend 1982 en E. Poppe, 'Inleiding in de narratologie', in: *Versus*, 2/1984.

We kunnen dus drie verhaallagen in de film onderscheiden:

1. Ferguson leest de dossiers en luistert naar de bandopnamen.
2. Wat Ferguson hoort en leest, wordt visueel gemaakt; de verschillende getuigenissen worden naast elkaar geplaatst.
3. Vier van deze getuigenissen – de bekentenissen – worden op hun beurt gevisualiseerd, dat wil zeggen wat er tijdens de bekentenissen verteld wordt, zien we gebeuren.

Einde plot en story: Ferguson redt Angela Vetto uit de handen van Mendoza's bende

Het ingebedde verhaal installeert niet alleen verschillende tijden binnen het filmverhaal, het fungeert ook als synthese: Ferguson mag gefaald lijken te hebben, hij heeft wel vreselijk veel werk verzet! Bovendien wordt hierdoor een nieuwe mogelijkheid geopend: Ferguson heeft nog zeven uur de tijd iets in de dossiers te ontdekken waardoor hij Mendoza toch vast kan houden en voor de rechter brengen.

Filmisch wordt het ingebedde verhaal duidelijk gemarkeerd: het begint en eindigt met een golvende overvloeier. Na deze overvloeier aan het eind zien we Rico weliswaar niet meer, we horen zijn stem echter wel doorlopen op de bandrecorder: het verleden wordt geïntegreerd in het heden, Fergusons onderzoek in zijn vooronderzoek.

Het ingebedde verhaal begint dus met Duke Malloys aangifte. Ferguson wordt bij de zaak betrokken en langzaam maar zeker wordt duidelijk dat het om een moordorganisatie gaat. Ferguson ontdekt dit via de mondelinge informatie van verschillende personages: Duke geeft de namen van Big Babe, Philadelphia en Smiley. Philadelphia noemt Olga Kirschen. Olga wijst de weg naar Smiley, een omstander bij diens huis naar Big Babe. Big Babe leidt naar O'Hara, O'Hara naar miss Davis. Philadelphia geeft de naam en het adres van Sad Eyes. Al deze informatie leidt ertoe dat de moordorganisatie in kaart gebracht wordt. Tenslotte belt Rico Ferguson op. Dit speelt zich – zoals we hierboven gezien hebben – af in de tweede verhaallaag. De derde verhaallaag omvat de subfragmenten in dit ingebedde verhaal.

Wat de vier subfragmenten tonen, volgt niet chronologisch op elkaar: ze zijn opgebouwd rond bekentenissen. Deze bekentenissen volgen elkaar wel chronologisch op, maar dat wat bekend wordt niet. De gebeurtenis waarover Rico (J) vertelt gaat voorafaan hetgeen O'Hara (F) verhaalt, terwijl Rico op een veel later moment in de film aan het woord is. In dit geval is dat duidelijk. Soms is het moeilijker te bepalen waar een subfragment zich precies in de geschiedenis – de chronologische volgorde van de gebeurtenissen – afspeelt. De flash-back die de bekentenis van Big Babe begeleidt, toont hoe Big Babe door Duke Malloy in de bende geïntroduceerd wordt. De flash-back die Philadelphia's bekentenis visueel maakt, laat zien hoe Rico Toni Vetto vermoordt. Het is niet direct duidelijk welke gebeurtenis het eerst in de geschiedenis heeft plaatsgevonden. Wanneer Big Babe de bende ontmoet, ziet hij dus ook de andere leden, onder wie Vince. Rico vermoordt deze Vince na zijn moord op Toni Vetto en hierdoor weten we dat wat Big Babe vertelt, gebeurd is vóór dat wat Philadelphia bekend.

Een overzicht van de story is te vinden in bijlage 1, p. 113, en van de plot in bijlage 2, pp. 114-115.

De verhaalstrategie van MURDER INCORPORATED

De film verwacht dus nogal wat van de kijker; alle gebeurtenissen lijken door elkaar gegooid te zijn en het is aan de kijker om ze – via Ferguson – op de juiste plaats te zetten. Ferguson – en de kijker dus ook – reconstrueert de geschiedenis en kan zo de afzonderlijke gebeurtenissen met elkaar in verband brengen. In *MURDER INCORPORATED* weet de kijker nooit meer dan Ferguson, wat inherent is aan de constructie van de film. Samen leggen zij dit intellectuele traject² af dat via de mondelinge informatie uitgestippeld wordt, en het lijkt alsof ze samen de vergissing ontdekken waardoor de zaak alsnog met voldoening afgesloten kan worden.

Ondanks zijn ingewikkelde verhaalopbouw is de film goed te volgen. Door de mondelinge informatie vier keer door middel van flash-backs te visualiseren worden er punctuaties aangebracht.

De moord op Nina Lombardo en de aangifte daarvan door Duke Malloy nemen een centrale plaats in binnen het verhaal. Door deze

2. Zie voor het traject ook Anne Arts, 'Het traject van de Big Sleep', in: *Seminar semiotiek van de film*. Nijmegen 1980. In *THE BIG SLEEP* wordt de speurtocht van detective Marlowe gevormd door verplaatsingen; hij rent van hot naar haar om achter de waarheid te komen. Anne Arts ontdekte dat Marlowe zijn traject aflegt via toponiemen. Dit kan op het eerste gezicht voor de hand liggend lijken, het traject van Ferguson bewijst het tegendeel.

gebeurtenis wordt Ferguson bij de zaak betrokken en begint hij zijn speurtocht, die uiteindelijk leidt tot de arrestatie van Mendoza. De moord op Nina Lombardo heeft ook zijn weerslag op de verhaalstrategie: bij een moordzaak worden getuigen gezocht die het hoe, wat en waarom kunnen verklaren. Ferguson zoekt en vindt getuigen en volgt het spoor van hun informatie. Via deze mondelinge informatie vindt hij de juiste getuigen, het motief voor de moord op Nina Lombardo en haar lijk. Maar het spoor loopt verder en de verkregen informatie valt langzaam als een puzzel in elkaar: het gaat niet meer om Duke Malloy, maar om Albert Mendoza.

Tien personages geven Ferguson mondelinge informatie. Via deze informatie legt Ferguson zijn traject af. We kunnen deze informatie in twee categorieën onderbrengen: mededelingen en bekentenissen. Het onderscheid berust op de mate van belangrijkheid: mededelingen helpen Ferguson verder, bekentenissen zijn essentieel voor zijn onderzoek.

De letters geven de volgorde aan waarin de informatie in de plot gegeven wordt (zie bijlage 2).

Mededelingen

- B Dokter in inrichting
- C Olga Kirschen
- D Omstander bij huis Smiley
- G Miss Davis
- I Sad Eyes

Bekentenissen

- A Duke Malloy
- E Big Babe
- F O'Hara
- H Philadelphia
- J Rico

Ferguson kan de zaak oplossen door alle stukjes informatie op de juiste plaats te zetten.

Op technisch vlak maakt de mondelinge informatie het mogelijk flash-backs in te voeren, waardoor het idee van het meedenken met Ferguson versterkt wordt: je ziet wat hij eerder gedaan heeft en waar hij nu over nadenkt. Niet alle mondelinge informatie wordt gevisualiseerd. Dit heeft ook betekenis; er wordt een hiërarchie ingesteld: de mededelingen (B, C, D, G, I) worden slechts mondeling gegeven. Van de bekentenissen – die de belangrijkste informatie verstrekken – worden E (Big Babe), F (O'Hara), H (Philadelphia) en J (Rico) door een flash-back zichtbaar gemaakt.

De bekentenissen kunnen in twee soorten onderscheiden worden: *afgedwongen* en *min of meer vrijwillige* – door omstandigheden gedwongen – bekentenissen. Deze bekentenissen worden al dan niet door middel van een flash-back gevisualiseerd.

De inhoud van de bekentenissen

Met de bekentenis van Duke Malloy begint de grote flash-back 'Fergusons vooronderzoek'; de eerste bladzijde van het dossier vervaagt en via een golvende overvloeier speelt het verhaal zich verder af op het politiebureau waar Duke zichzelf aangeeft. Zijn bekentenis is dus een vrijwillige. De bekentenis zelf wordt niet gevisualiseerd. Duke vertelt dat hij zijn vriendin Nina Lombardo vermoord heeft, maar ook dat hij hiertoe gedwongen werd: 'They made me do it.' 'They' zijn Big Babe, Philadelphia en Smiley. Van Nina zegt hij dat zij zijn 'hit' was, hij had een 'contract'. Duke legt deze termen niet uit, maar hierdoor wordt al wel duidelijk – samen met de informatie dat hij tot moord gedwongen werd – dat er meer aan de hand is dan enkel een moord.

De bekentenis van Big Babe wordt begeleid door een flash-back (E). Hij legt zijn verklaring onder dwang af: hij zit op Fergusons bureau en na een overvloeier zien we ook wat hij verklaart. Na enige tijd blijft Big Babe's stem achterwege en lijkt dit subfragment zichzelf te vertellen. Big Babe geeft het bestaan van een bende toe: Duke Malloy brengt hem er binnen. Ze komen bij elkaar in Olga Kirschens 'lunchstand'. Rico is de leider van deze bende, die tegen betaling moorden pleegt.

De termen 'hit' en 'contract' – waarvan de betekenis in de vrijwillige bekentenis van Duke Malloy niet duidelijk werd – worden in deze afgedwongen bekentenis uitgelegd. 'Hit' is een slachtoffer, 'contract' de opdracht een moord te plegen. Big Babe introduceert bovendien een nieuwe term uit het bendejargon: de 'finger' wijst het toekomstige slachtoffer aan. Een overvloeier beëindigt flash-back E en we zien Big Babe weer in Fergusons kamer zitten. Vervolgens identificeert hij het lijk van Nina Lombardo, dat in de auto van O'Hara gevonden is.

Ferguson gaat op zoek naar O'Hara. Hij vindt hem in een ziekenhuis; er blijkt een aanslag op O'Hara te zijn gepleegd. Ook zijn bekentenis wordt gevisualiseerd door een flash-back, gemarkeerd door een overvloeier. Flash-back F laat zien hoe O'Hara – de 'finger' – één van de twee meisjes die samen hun huis verlaten als 'hit' aanwijst. Duke Malloy is degene die het 'contract' heeft, maar hij kan en wil deze opdracht niet volbrengen omdat hij verliefd wordt op zijn 'hit' Nina Lombardo. Deze liefde heeft catastrofale gevolgen voor de bende: Duke gaat na zijn gedwongen moord immers naar de politie, wat het onderzoek van Ferguson tot gevolg heeft en tenslotte leidt tot de arrestatie van Mendoza. Duke dwingt O'Hara op te bellen en te zeggen dat hij zijn plicht wel gedaan heeft. Hier eindigt flash-back F; na een overvloeier zien we O'Hara weer in het ziekenhuis liggen, terwijl hij zijn bekentenis aan Ferguson aflegt.

Philadelphia moet tot een bekentenis gedwongen worden. Hij ver-

telt over Toni Vetto. De voice-over (Philadelphia's stem) is na de overvloeier die flash-back H markeert, nog even te horen, maar dan lijkt ook dit subfragment zichzelf te vertellen. Rico vermoordt Toni Vetto in een kapperszaak. Philadelphia bestuurt de truck, waarmee het lijk naar hun begrafenisondernemer vervoerd wordt. Tijdens deze rit zegt Rico tegen Vince, een wat nerveus bendelid: 'I think there is room for you too in the basket', en we zien Vince nooit meer terug. De voice-over en een overvloeier beëindigen flash-back H; Philadelphia beantwoordt Fergusons vragen in de inrichting waarin hij opgenomen is, en geeft de naam en het adres van de begrafenisondernemer.

Rico's bekentenis tenslotte is weer een 'vrijwillige'; hij neemt zelf contact op met Ferguson en ze ontmoeten elkaar op een pier. Rico maakt deze afspraak omdat hij het belang van zijn bekentenis kent: hij was getuige van de moord door Mendoza op John Webb. Na een overvloeier zien we in flash-back J hoe deze moord gepleegd wordt. Mendoza staat nog met het mes in zijn handen als Toni en Angela Vetto het koffiehuis binnenkomen. Angela gilt en Rico en Mendoza lopen weg.

Hier eindigt flash-back J; het verhaal gaat weer verder op de tweede verhaallaag – het ingebedde verhaal 'Fergusons vooronderzoek' – en we zien Ferguson en Rico op de pier. Rico zegt: 'That girl staring at him with her big blue eyes'. Een golvende overvloeier brengt het verhaal weer terug in het heden, de eerste verhaallaag; nog steeds horen we Rico's stem maar nu via de bandrecorder die op Fergusons bureau staat.

Met de bekentenissen van Duke Malloy en O'Hara is iets merkwaardigs aan de hand. Duke geeft zeer belangrijke informatie en toch wordt zijn bekentenis niet door een flash-back begeleid. O'Hara's informatie is voor Fergusons onderzoek van veel minder belang maar daar wordt wel een flash-back aan gekoppeld. Wat O'Hara bekent had Duke Malloy ook in zijn vrijwillige bekentenis kunnen verklaren. Omdat Duke Malloy een veel belangrijker personage is dan O'Hara kunnen we stellen dat de flash-back bij zijn getuigenis in feite het verhaal van Duke Malloy visualiseert; er is met andere woorden sprake van een verplaatste flash-back. Deze verplaatsing is een gevolg van de structuur van de film: Ferguson moet een traject afleggen om achter de waarheid te komen. Wanneer Duke Malloy zijn bekentenis aflegt, is er nog geen sprake van een traject van Ferguson; hij wordt hierna pas ingeschakeld. Een traject impliceert een stapsgewijze vooruitgang; langzaam maar zeker krijgt en begrijpt Ferguson de informatie. Steeds legt een personage eerder verkregen informatie uit en geeft nieuwe (Duke noemt 'hit' en 'contract', Big Babe legt deze termen uit). Als Ferguson O'Hara ondervraagt, is hij als het ware toe aan die informatie: O'Hara legt het belang van de – door Duke Malloy gegeven – informatie over de liefde van Duke Malloy voor

Nina Lombardo uit en geeft Ferguson, ook al begrijpt deze dat niet meteen, tevens nieuwe informatie: er is sprake van twee meisjes.

De waarde van de mondelinge informatie

De hele film draait om de mondelinge informatie: op het moment dat Rico sterft is er sprake van een zwijgen. Dit zwijgen moet doorbroken worden, zoals het eerder door de bekentenis van Duke Malloy doorbroken werd. Dit gebeurt door de mondelinge informatie, de bekentenissen nog eens door te nemen. De mondelinge informatie heeft een bepaalde waarde, zowel voor degene die haar geeft als die haar ontvangt. Het belang van die waarde wordt door beide partijen erkend zodat de informatie kan fungeren als een munt, die uitgewisseld wordt. Het geven van informatie levert zowel voor de gever als voor de ontvanger iets op, dat grote waarde heeft. Voor Ferguson bestaat de waarde uit de vordering van zijn onderzoek; elk stukje informatie brengt hem dichterbij zijn doel: de veroordeling van Mendoza. Duke Malloy zet met zijn bekentenis de ruil in. Big Babe wordt door Ferguson gedwongen tot de ruil; als hij niet bekend, laat Ferguson zijn zoontje in een tehuis onderbrengen. Philadelphia wil de inrichting niet verlaten; hij weet dat buiten de hekken de bende op hem wacht met het doel hem te vermoorden. Als hij bekend mag hij in de inrichting blijven, zoniet dan wordt hij eruit gezet en wacht hem de dood. Rico krijgt van Ferguson de garantie dat hijzelf niet ter dood veroordeeld zal worden als hij tegen Mendoza getuigt.

Het moment waarop Ferguson zijn informatie krijgt, is ook van belang: er is sprake van een oorzaak-gevolg-keten. Nadat Duke Malloy zich aangegeven heeft en de namen van Big Babe, Philadelphia en Smiley genoemd heeft, kan Ferguson op zoek gaan naar deze mensen. Wanneer hij Big Babe gearresteerd heeft, kan hij hem onder druk zetten zodat Big Babe wel moet praten; Ferguson weet immers al dat hij bij de zaak betrokken is. Door al deze bekentenissen – veroorzaakt door het doorbreken van het zwijgen door Duke Malloy – neemt Rico uiteindelijk contact op met Ferguson.

Zoals we eerder gezien heeft de ruil – ondanks de oorzaak-gevolg-keten – niet altijd op dezelfde manier plaats. Duke Malloy en Rico nemen min of meer vrijwillig – door omstandigheden gedwongen – contact op met Ferguson en de politie. Big Babe en Philadelphia worden door Ferguson bezocht en moeten tot spreken gedwongen worden. In het geval van Big Babe en Philadelphia stelt Ferguson de deal voor, oefent hij pressie op hen uit. Rico verleent medewerking onder door hemzelf bepaalde voorwaarden: hij zal tegen Mendoza getuigen als hijzelf niet tot de elektrische stoel veroordeeld zal worden.

Er zijn ten aanzien van de bekentenissen dus twee trajecten: de afgedwongen en de 'vrijwillige' bekentenis. Schematisch zien deze trajecten er als volgt uit:

Duke Malloy	→	politie
Big Babe	←	politie (Ferguson)
Philadelphia	←	politie (Ferguson)
Rico	→	politie (Ferguson)

De pijl geeft het initiatief ten aanzien van de bekentenis aan: → 'vrijwillig' of ← afgedwongen.

De mondelinge informatie in plot en story

Wanneer we de plot met de story van MURDER INCORPORATED vergelijken en daarin de verschillende bekentenissen aangeven, geeft dat het onderstaande schema. Op de plotlijn is aangegeven op welk tijdstip in de film de verschillende personages hun bekentenissen afleggen. Op de story-lijn – de reconstructie van de plot – is de periode weergegeven waarover de personages spreken en die gevisualiseerd zijn door middel van flash-backs.

	FLASH-BACK						
PLOT	Ferguson herneemt de dossiers					Angela Vetto	
Rico†							
	Duke M. I	Big Babe II	O'Hara III	Philadelphia IV	Rico V		
STORY	Rico	Big Babe	Philad.	O'Hara	Duke M.	Rico†	Angela Vetto
	V	II	IV	III	I		

Rico, die als laatste praat (v op de plotlijn) en wiens bekentenis het sluitstuk van de dossiers vormt, vertelt over een gebeurtenis die zich helemaal aan het begin van de geschiedenis heeft afgespeeld (zie story-lijn). Met Duke Malloy's bekentenis wordt het dossier Mendoza geopend (I). De moord op Nina Lombardo is echter de laatste gebeurtenis in de voorgeschiedenis (de goed functionerende organisatie van Mendoza) en luidt een nieuwe episode in: Fergusons jacht op Mendoza. O'Hara's bekentenis staat op de plotlijn op de derde plaats, terwijl het-geen waarover hij vertelt, op de story-lijn de vierde gebeurtenis is. Zijn bekentenis is op de plotlijn – in de film – centraal gezet. Hier zijn verschillende redenen voor aan te wijzen.

In de eerste plaats is het moment waarop Ferguson met O'Hara praat een kentering in het verhaal. Hiervoor rende Ferguson achter de feiten aan: Smiley is net vermoord als Ferguson hem gevonden heeft. Op O'Hara is weliswaar een aanslag gepleegd, maar je kunt toch stellen dat Ferguson op tijd is: O'Hara kan nog praten en dus informatie verstrekken. Ferguson begint inzicht in de zaak te krijgen, verbanden te leggen en voorzichtig eerste conclusies te trekken. Het bewijs ontbreekt hem echter nog. Er volgt een figuurlijke nek-aan-nek-race – die aan het einde

Angela Vetto en Miss Davies worden door 'Finger' O'Hara verwisseld

van de film letterlijk te zien is – tussen Ferguson en Mendoza, die Ferguson tenslotte wint: van Nina Lombardo kon hij slechts het lijk opsporen; Angela Vetto weet hij uit de handen van de bende te redden.

Door deze verschuiving op de plotlijn komt bovendien de verwisseling van de twee meisjes – die pas aan het einde plotseling ontdekt wordt door het goed luisteren naar de bekentenis van Rico – centraal te staan. Vóór deze bekentenis was er slechts sprake van één meisje: Nina Lombardo. Nu zien we twee meisjes. Het verhaal krijgt een andere wending; hiervoor ging het over de moord op Nina Lombardo, vanaf dit moment draait het om het bestaan van een bende en de rol van Angela Vetto daarin. O'Hara's bekentenis komt op de plotlijn dus op de derde plaats waardoor hij tussen de bekentenissen van Big Babe (ii) en Philadelphia (iv) komt te staan, die op de story-lijn – waarop de gebeurtenissen waarover in de bekentenissen gesproken wordt aangegeven zijn – direct op elkaar volgen.

De tweede verschuiving op de plotlijn ten opzichte van de story-lijn is de omkering van de bekentenissen van Duke Malloy en Rico. De geschiedenis begint met hetgeen Rico vertelt (de oprichting van de organisatie door Mendoza). Zijn bekentenis staat op de plotlijn op de laatste plaats. Op het moment dat Duke Malloy zijn bekentenis aflegt, wordt Ferguson bij de zaak betrokken. Hij moet de hele geschiedenis reconstrueren om deze zaak op te kunnen lossen. Na de bekentenis van

Rico heeft hij het hele traject afgelegd: Rico vertelt immers hoe het allemaal begonnen is. Het filmverhaal volgt Ferguson bij zijn onderzoek; de kijker legt het traject dan ook met Ferguson af en krijgt de informatie in de volgorde waarin hij haar ook krijgt.

De film begint echter niet met dit onderzoek van Ferguson – wat we zijn vooronderzoek noemden – maar op het moment dat hij lijkt te falen: de getuige die hij door zijn onderzoek verkregen heeft (Rico) sterft. Dan besluit Ferguson de dossiers nog maar eens door te nemen,

Het intellectuele traject van Ferguson: luisteren, lezen, nadenken

het enige wat hij nog kan doen en bovendien heeft hij het gevoel dat hij iets over het hoofd gezien heeft. De inhoud van de dossiers – het vooronderzoek – wordt, zoals we zagen, op twee niveaus gevisualiseerd:

- het vooronderzoek zelf
- door middel van flash-backs vier bekentenissen die afgelegd worden in dat vooronderzoek en die informatie verstrekken over gebeurtenissen die van te voren plaatsgevonden hebben.

Door deze opbouw onderscheidt *MURDER INCORPORATED* zich van andere politiefilms: het is geen traject van acties dat Ferguson af moet leggen om de zaak naar behoren af te kunnen sluiten, maar een intellectueel traject via de mondelinge informatie.

Het traject van de handelingen, de actie – het vooronderzoek – bleek niet voldoende te zijn. De handelingen zijn ondergeschikt, worden in flash-backs gegeven. Het zwaartepunt ligt bij de medelingen, bij de bekentenissen. Door de flash-backs, de bekentenissen, wordt het zwijgen – veroorzaakt door de dood van Rico – verbroken. Door dit traject in een grote flash-back te plaatsen is er in feite maar één actie, een intellectuele, namelijk denken. Ferguson heeft aanvankelijk niet goed geluisterd. Nu leest hij de bekentenissen, luistert naar de bandopnamen, *denkt na* en kan *daardoor* de zaak eindelijk afronden met de beste getuige die er te vinden was: Angela Vetto, een onschuldig meisje, dat toen ze klein was toevallig een moord zag plegen.

Bijlage 1

De story van MURDER INCORPORATED – de chronologische opeenvolging – ziet er als volgt uit:

1. Rico ontmoet Mendoza en Mendoza vermoordt John Webb.
2. Big Babe wordt door Duke Malloy in de bende geïntroduceert en ziet hoe deze te werk gaat.
3. Toni Vetto wordt door Rico vermoord.
4. Duke Malloy krijgt de opdracht Nina Lombardo te vermoorden.
5. Duke bekent zijn gedwongen moord op het politiebureau.
6. Ferguson wordt bij de zaak betrokken.
7. Philadelphia zoekt zijn toevlucht in een inrichting.
8. Ferguson bezoekt Olga Kirschen en krijgt het adres van Smiley.
9. Smiley is in zijn huis vermoord. Van een omstander krijgt Ferguson te horen waar Big Babe zich verscholen houdt.
10. Big Babe wordt uit de kerk gehaald, gearresteerd en verhoord. Hij identificeert het lijk van Nina Lombardo dat in een auto gevonden is.
11. Die auto is van O'Hara en Ferguson bezoekt hem in het ziekenhuis.
12. Ferguson bezoekt de kamergenote van Nina Lombardo. Zij vertelt dat ze eigenlijk Angela Vetto heette.
13. Ferguson bekijkt het dossier van Toni Vetto en ontdekt het motief voor de moord op Nina/Angela en vermoedt dat Toni ook vermoord is.
14. Philadelphia wordt door Ferguson verhoord. Hij bevestigt Fergusons vermoeden omtrent Toni Vetto en geeft de naam en het adres van de begrafenisondernemer.
15. Sad Eyes noemt de plaats waar hij de lijken heeft gebracht.
16. Vele lijken worden uit het moeras gedregd. Ferguson laat een persbericht over de gevonden lijken verspreiden.
17. Rico belt Ferguson.
18. Rico legt een verklaring af.
19. Rico wordt naar de gevangenis gebracht om tegen Mendoza te getuigen, maar hij sterft.
20. Ferguson neemt de dossiers nogmaals door.
21. Ferguson gaat met foto's van slachtoffers naar Mendoza en beiden ontdekken de vergissing.
22. Ferguson redt Angela Vetto en heeft weer een kroongetuige.

Bijlage 2

Dit schema geeft de lineaire opeenvolging van de plot weer. De verticale lijnen geven de grote, belangrijke sequensen aan; de stippellijnen markeren de kortere scènes hierin. Zie voor een dergelijk schema: D. Bordwell, 'Story and plot (CITIZEN KANE)', in: *Film Art*, a.w., p. 62; E. Poppe, 'Inleiding in de narratologie', in: *Versus* 2/1984, pp. 86-87.

FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK					
GEVANGENIS	POLITIEBUREAU	VELD	POLITIEBUREAU	BUREAU FERGUSON	FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK
Rico sterft	Duke Malloy geeft zich aan	Leeg graf gevonden	Duke hangt zich op	Nelson en Witlow bespreken de zaak met F.	Agent doet melding van opsluiting Philadelphia
	A				
FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK					
INRICHTING	OLGA KIRSCHEN	HUIS SMILEY	SCHULTZ	KERK	FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK
Philadelphia kan niets zeggen	Dokter vertelt over Olga Kirschen	Smiley is vermoord	Omstander vertelt waar Big Babe is	Big Babe wordt gearresteerd	
	B		D		
FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK					
BUREAU FERGUSON	Flash-back I	VELD	ZIEKENHUIS	Flash-back II	FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK FLASH-BACK
Ferguson ondervraagt Big Babe	De bende	Big Babe identificeert lijk Nina Lombardo	Ferguson bezoekt O'Hara	O'Hara vertelt	Duke Malloy houdt zich niet aan zijn opdracht
				F	

